

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE
ZNANOSTI
Ak. god. 2016./2017.

Lucija Živković

Prezentacija kulturne baštine Fausta Vrančića

Završni rad

Mentorica: dr. sc. Helena Stubić

Zagreb, 2017.

Sažetak

Cilj ovog rada je ispitati i prikazati načine očuvanja i prezentacije kulturne baštine na primjeru ostavštine Fausta Vrančića. Uz prikaz njegova života i djela, pažnja je usmjerena na značenje njegove ostavštine te na njenu prezentaciju kroz Memorijalni centar Faust Vrančić. Predstavljen je sam Centar i njegovo djelovanje kroz ostvarene suradnje s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom i Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti.

Ključne riječi: Faust Vrančić, kulturna baština, prezentacija

Summary

This paper elaborates preservation and presentation of the cultural heritage on the example of Faust Vrančić. It illustrates his life, significance of his work and its presentation through Memorial center Faust Vrančić. It shows the ways the Center presents his heritage and its collaboration with Nacional and University Library in Zagreb and Croatian Academy of Sciences and Arts.

Keywords: Faust Vrančić, cultural heritage, presentation

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Biografija.....	2
3. Ostavština.....	5
3.1. Dictionarium.....	5
3.2. Machinae Novae.....	7
3.3. Život nekoliko izabраниh divic.....	10
3.4. Logica Nova i Ethica christiana.....	10
3.5. Korespondencije.....	11
4. Memorijalni centar Faust Vrančić.....	11
4.1. Ideja i realizacija.....	12
4.2. Sadržaj Memorijalnog centra.....	14
4.3. Strateški plan razvoja Centra.....	17
4.3.1. Misija Centra.....	17
4.3.2. Ostvarene suradnje.....	18
4.3.3. Potvrde uspješnosti.....	19
4.4. 5 godina rada - riječima ravnateljice.....	19
4.5. 400 godina poslije.....	20
4.5.1. Suradnja s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom.....	20
4.5.2. Suradnja s Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti.....	21
4.5.3. Faust Vrančić - 400 godina poslije.....	22
5. Zaključak.....	23
Literatura.....	24
Popis slika.....	26

1. Uvod

Među brojnim manje ili više poznatim hrvatskim izumiteljima, posebno mjesto zauzima Šibenčanin Faust Vrančić, često zvan i „hrvatskim Da Vincijem“. Kao član ugledne i plemenite obitelji, Vrančić je stekao vrhunsko obrazovanje i za života ostvario brojne veze, kako sa domaćim, tako i sa stranim uglednicima. U duhu vremena u kojem je živio nastojao je steći različita znanja, pa se kao klasični humanistički erudit i polihistor zanimao za pravo, filozofiju, teologiju, tehniku i dr., ali je i sam bio inovator, inženjer, leksikograf, svećenik i diplomat. Ipak, povijest ga je zapamtila ponajviše kao konstruktora i vizionara, čovjeka daleko ispred svog doba.

Zbog društveno političkog konteksta vremena, sve do osamostaljenja Republike Hrvatske, malo se znalo o bogatoj ostavštini Fausta Vrančića hrvatskom narodu. Uz Tehnički muzej u Zagrebu, Muzej grada Šibenika i crkve, rijetki mještani su znali podatke o životu i zadnjem prebivalištu Fausta Vrančića. Zadnjih dvadesetak godina sve se više budi svijest o važnosti njegove bogate znanstvene i kulturne ostavštine, izdane su brojne knjige, organiziraju se razne izložbe i radionice s ciljem upoznavanja života i djela našeg „Homo universalisa“. Godine 2012. otvorena je muzejska ustanova na otoku Prviću, Memorijalni centar Faust Vrančić, koja je u potpunosti posvećena prezentaciji njegova života i djela.

U ovom radu predstaviti će se Vrančić i njegovo djelo, načini na koje je prezentirana njegova ostavština, Memorijalni centar, kao i sam projekt Centra, od ideje do realizacije. Sagledat će se dosadašnje djelovanje i postignuća Centra u prezentaciji i javnom promoviranju Vrančićeve ostavštine koja je nedvojbeno postala dio naše kulturne baštine.

2. Biografija

Vrančići su stara šibenska plemićka obitelj čiji su se preci doselili u Šibenik iz Bosne, najvjerojatnije u 14. stoljeću u vrijeme prvih turskih provala. Tijekom 15. stoljeća dolaze u obiteljske veze s nekoliko uglednih dalmatinskih obitelji, te imaju mogućnosti najboljeg školovanja u cijeloj hrvatsko-ugarskoj državi. Jedan od najistaknutijih članova obitelji je Antun Vrančić, ugledni diplomat i političar, tajnik kraljeva Ivana Zapolje, Ferdinanda I. Habsburškog i Maksimilijana II., nadbiskup ostrogonski i primas ugarski, te kraljev namjesnik za Ugarsku.

Faust Vrančić rođen je 1551. godine u Šibeniku. Djetinjstvo provodi na malom otoku Prviću, gdje je njegova obitelj imala ljetnikovac. Osim toga, o Vrančićevom najranijem djetinjstvu ne zna se mnogo. Faustov otac Mihovil Vrančić piše svom bratu Antunu: „Faust je dijete živa duha, lijepe i uistinu plemenite vanjštine, nije nerazuman niti djetinjasto zaigran, čini se da ima izgleda za značajniju budućnost...“, te ga moli da ga uzme k sebi kako "ne bi ovdje od djetinjstva upijao ove divljačke običaje, nego da od malih nogu dobiva čistiju poduku i uči jezike".¹ U dobi od 10 godina, stric Antun ga uzima k sebi na školovanje u Požun (današnju Bratislavu). Nakon završenog osnovnog školovanja šalje ga u Padovu da studira filozofiju i pravo. U Padovi se zadržao od 1568. do 1572. godine. Ondje je pokazao prve interese za fiziku, matematiku, skolastiku i mehaniku, ali i glazbu. Jednom prilikom stric Antun ga je upozorio nek uz glazbu ne zaboravi na druge nauke i znanosti, jer kako mu piše „ne bih rado da se kući vratiš kao gajdaš i citaraš“.²

Nakon školovanja kratko je boravio u rodnom Šibeniku, ali se ubrzo vratio k stricu, tadašnjem kraljevom namjesniku. Ondje se posvetio proučavanju djela Rogera Bacona i Galilea Galileia.

Zabilježen je Faustov boravak u Rimu, gdje je 1575. godine primljen za člana hrvatske bratovštine sv. Jeronima. U to je doba došao u dodir s brojnim hrvatskim crkvenim i kulturnim djelatnicima.³

Godine 1579. ženi se plemkinjom Mariom Zar, s kojom ima dvoje djece. Tada dobija i svoje prvo zaposlenje, biva imenovan za glavnog upravitelja biskupskih imanja u Veszpremu gdje se susreće s problemima održavanja i gospodarenja velikom utvrdom. Praktična znanja

¹ Memorijalni centar Faust Vrančić: <http://www.mc-faustvrancic.com/> (20.08.2017.)

² Sakcinski Kukuljević, I.; Glasoviti Hrvati prošlih vjekova, Zagreb, 1886, str. 63.

³ Horvat, V.; Faust Vrančić i isusovci Alfonso Carrillio i Bartol Kašić // Zbornik o Faustu Vrančiću/ Šibenik, 2001, str. 8.

stečena na vespremskom imanju, dobro će mu poslužiti za razvoj strojeva, tj. naprava kasnije objavljenih u knjizi „Machinae Novae“.⁴

Godine 1581. Vrančić postaje tajnik pa savjetnik na dvoru Rudolfa II., rimsko-njemačkog cara i hrvatsko-ugarskog kralja koji stoluje u Pragu. Kralj Rudolf na svom dvoru okuplja najveća imena tog doba u znanosti i umjetnosti, poput Johannes Keplera i Tycho Brahea (astronomi), Giuseppe Arcimbolda (slikar), Giordano Bruno (filozof i pjesnik), John Lee (matematičar i alkemičar), Jacopo de Strada (konstruktor i inovator), itd. Sigurno da je Vrančića upravo takvo okruženje, gdje se susreo sa brojnim idejama iz cijele Europe na jednom mjestu, inspiriralo za njegove kasnije radove. U to vrijeme piše knjigu „Život nekoliko izabраниh divic“, koju izdaje 1606. godine u Veneciji.

Nakon 13 godina boravka na Rudolfovom dvoru, nakon smrti supruge 1594. godine, Vrančić napušta službu i odlazi u Veneciju gdje se zareduje. Potpuno posvećen znanstvenom radu, dovršava svoj petojezični rječnik i izdaje ga 1595. godine. Godine 1598. Rudolf II. ga ponovo poziva na dvor, te proglašava titularnim biskupom Csanada. Tog se naslova Vrančić odriče 1605. godine i odlazi u Rim gdje pristupa crkvenom redu barnabita. Tamo dolazi u dodir s Giovannijem Ambrogijem Mazentom, preko kojeg se upoznao s djelom Leonarda da Vinciја „Atlantski kodeks“. Tehnički crteži u tom djelu zasigurno su mu pomogli u zamišljanju vlastitih izuma.⁵

U Rimu se Vrančić posvetio i filozofskim razmišljanjima, posebno logici. Tako 1608. godine pod pseudonimom objavljuje djela o logici i etici, koja 1616. godine objavljuje u novom prerađenom izdanju, ali pod pravim imenom.

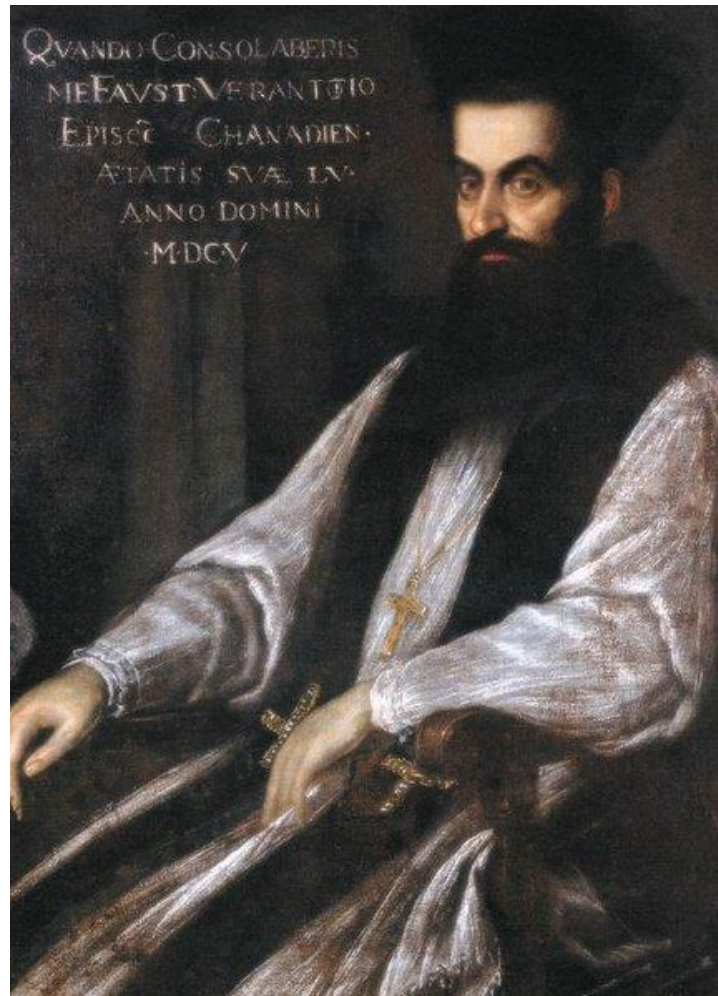
Svoje najpoznatije djelo „Machinae Novae“ objavio je 1615. godine. Iste godine, sluteći kraj, sastavlja oporuku u kojoj ostavlja imovinu svojoj obitelji i izražava želju da bude pokopan u crkvi sv. Marije u Prvić Luci. Vrančić umire 1617. godine u Veneciji, a njegov prijatelj Ivan Tomko Mrnavić brodom prevozi njegovo tijelo u Šibenik.

Tako je veliki čovjek, stanovnik sjajnih europskih dvorova, cijenjeni tajnik cara Rudolfa II., biskup od Csanada i kraljevski namjesnik za Ugarsku i Transilvaniju, genijalni renesansni duh pokopan u skromnoj prvićkoj crkvi, na otoku gdje je proveo najsretnije dane svoga djetinjstva, u hrvatskoj zemlji na koju je bio ponosan i čije je porijeklo stalno isticao potpisujući

⁴ Memorijalni centar Faust Vrančić: <http://www.mc-faustvrancic.com/> (20.08.2017.)

⁵ Zenić, M.; U pohvalu od grada Šibenika: pisana riječ od najstarijih vremena do danas, Šibenik: Gradska knjižnica Juraj Šižgorić, 2002, str. 127.

se: Fausto Verancio Siceno gdje ovim potonjim pridjevom naglašava svoju nacionalnu pripadnost i domoljublje.⁶

SLIKA 1: Portret Fausta Vrančića

⁶ Memorijalni centar Faust Vrančić: <http://www.mc-faustvrancic.com/> (20.08.2017.)

3. Ostavština

3.1. Dictionarium

„Dictionarium quinque nobilissimarum Europaea linguarum, Latinae, Italicae, Germanicae, Dalmaticae et Ungaricae“, u prijevodu „Rječnik pet najplemenitijih jezika Europe: latinski, talijanski, njemački, dalmatinski i mađarski“ prvo je Vrančićevo veliko djelo, tiskano 1595. godine u Veneciji.

Knjiga je malog formata, ima 6 predgovornih stranica i 128 stranica rječnika. Latinskih riječi ima 5411 a hrvatskih oko 3800. Na posljednjih šest stranica donosi na pet jezika tekstove Deset Božjih zapovijedi, Vjerovanja, Očenaša i Zdravomarije. Polazni je stupac latinski (Latine), a zatim se nižu talijanski (Italice), hrvatski (Dalmatice), njemački (Germanice) i mađarski (Ungarice). Važno je napomenuti kako u to vrijeme nije bio tako jasan pojam „hrvatskog“, stoga Vrančić za hrvatski piše dalmatinski. Osim čakavskih, u svoj rječnik upisuje i neke štokavske izraze koji su vjerojatno do njega došli iz kontakta sa Hrvatima na sjeveru zemlje. Klasificirane po značenjskim skupinama, hrvatske se riječi vežu za pojmove religije, crkvene hijerarhije, pomorstvo, život u gradskoj sredini, poljoprivredu, stočarstvo⁷, što svjedoči da je Vrančić bio usmjeren ka „običnom“ čovjeku.

Kroz stoljeća je izašao u nekoliko izdanja. Češki benediktinac Petr Loderecker priredio je 1605. u Pragu drugo izdanje Vrančićeva petojezičnoga rječnika kojemu je, s Vrančićevim dopuštenjem, pridodao češki (Bohemice) i poljski (Polonice) stupac. Treće izdanje objavljeno je 1834. u Bratislavi, a tek 1971. doživljava prvo hrvatsko izdanje, ujedno i četvrto izdanje rječnika. 1992. objavljen je u izdanju Novog Libera u Zagrebu. Originalni primjerak izložen je u Muzeju grada Šibenika.

Vrančić je svojim rječnikom prvi objavio svijetu postojanje posve određenoga hrvatskog jezika, koji u predgovoru proglašava najljepšim od svih slavenskih jezika. To je krucijalno kulturološko značenje pojave Vrančićeva rječnika, stoga se smatra početkom izgradnje standarda današnjeg hrvatskog književnog jezika.⁸ Njegov rječnik nije samo prvi hrvatski višejezični rječnik, već i prvi mađarski. U prilog rječnika Vrančić je uvrstio i tristotinjak riječi za koje smatra da su iz hrvatskog prešle u mađarski.

⁷ Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje: Faust Vrančić: Dictionarium quinque nobilissimarum... URL: <http://ihjj.hr/iz-povijesti/faust-vrancic-dictionarium-quinque-nobilissimarum/11/> (20.08.2017.)

⁸ Putanec, V. Kulturološko i političko značenje pojave rječnika Fausta Vrančića (1551.-1617.) iz 1595.//Dubrovnik: časopis za književnost, nauku i umjetnost N.s.,god.10 (1999.),1/2, str. 40-41

Osim što je rječnik poslužio u radu hrvatskim leksikografima (Bartolu Kašiću, Jakovu Mikalji, Jurju Hablediću, itd.) djelovao je i na leksikografe u Europi.⁹

Rječnik je procesom digitalizacije uključen u projekte kao što su „Portal hrvatske rječničke baštine“ i portal „Hrvatska kulturna baština“, koji rade na očuvanju hrvatskog rječničkog blaga. Portal hrvatske rječničke baštine omogućio je jednostavno pretraživanje rječnika, te osim pregleda riječi napisanih na svih pet jezika u digitalnom obliku, prikazane su i slike originalnih stranica rječnika. Digitalizirani pretisak se nalazi i na mrežnim stranicama NSK- *Digitalizirana baština*.

Zbog svog velikog značaja rječnik je bio uključen u izložbu “100 u 1000: najznamenitije hrvatske knjige u proteklom tisućljeću¹⁰”, što je održana u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu u prosincu 2000. i siječnju 2001. godine. Vrančić je bio jedan od rijetkih autora uvrštenih sa po dvije knjige, jer je uz „*Dictionarium*“ predstavljena i „*Machinae Novae*“, o kojoj će biti riječ u nastavku.

⁹ Lisac, J.; Faust Vrančić i drugi: jezičnopovijesni ogleđi, Šibenik : Gradska knjižnica "Juraj Šižgorić", 2004, str. 13.

¹⁰ Zenić, M.; U pohvalu od grada Šibenika: pisana riječ od najstarijih vremena do danas, Šibenik: Gradska knjižnica Juraj Šižgorić, 2002, str. 133.

LATINE.	ITALICE.	GERMANICE.	DALMATIC E.	VNGARICE.
Signatus, a, m,	Segnato	Gezeichnet	Sznamenovan	Gyez, etb
Significare	Significare	Zuvvüßen thü,	Sznamenovati	Yelentenni
Signare	Segnare	Zeichnen,	Sznamenovati	Gyez, zenni
Signum	Segno	Ein-Zeichen	Biligh zna, men	Gyel
Silentium	Silenzio	Stillschweyüg	Muanye (ye)	Halgatas
Silere	Tacere	Stillschweigen,	Mucati	Halgatni
Silex	Saffo	Küßling-stein,	Kamen	Keü
Siligo	Segala	Rocken,	Raax, Arx	Ros
Siliqua	Tega	Hüßchen	Lupina,	Heya
Simila	Amio	Simmel-mel,	Czvit-od-muke	Liszt-virag
Similis	Simile	Gleych,	Prikladä Podobä	Hasonlatos
Similitudo	Somiglianza	Gleychnuß,	Prilika	Hasonlatoslagb
Simplex	Semplice	Einfaltig,	Yednosztruk	Egy-bercü
Simul	Insieme	Mitein-anderen	Szkupe	Egyeüt
Simulac	Subito-cbe	Als-bald,	On-hip	Mind-yarton
Simulacrum	Effigie	Bildtnuß,	Prilika	Keep
Simulare	Simulare	Derglychenhuen	Csinitise	Tetetni
Siu	Mä-sè-non	So-aber-nis,	Dä-akö-ne	De-ha-nem
Sinapi	Senapo	Senff	Sznop	Muflaar-mag
Sinciput	Fronse	Hirn	Time	Boreza
Sine	Senza	Ono,	Bez prez,	Nekeül
Singularim	Singolarmente	Sunderbarlich,	Tedan po-yedan	Egyenkent
Singularis	Singolare	Eigentlich,	Yedin	Egyedeül
Singultus	Sangiozza	Daschnupfen,	Schyuczanye	Tsuklas,
Sinister, a, m,	Senestro	Lingh	Liw	Balogb
Sinere	Permettere	Laffen	Dopustiiti	Hadni
Sinus	Seno	Der-bnesen	Nyidro	Keübelem
Sinus	Golfo	Meer-schoß,	Luka	Veülgy
Siquidem	Poi-che	Dan	Yerebo	Mert
Sistere	Fermare	Stellen	Priztati	Megh-alanni
Sitis	Sete	Durst,	Xedya	Szomyusagh
Sitire	Hauer-sete	Durst-haben	Xedyati	Szomyuhezni
Situs a, m,	Poffo	Gesetz, gestelt,	Szavolyen,	Helyheztereib
Situs	Muffa	Grauvve,	Plifsaan	Peniß
Sive	Ouero-cbe	Oder,	Alä	Avagy
Soboles	Figliolanza	Kinder	Sxinovi	Magzat
Sobrini	Cugini	Schwester-Kin	Sesztrichi	Attyastak
Soccus	Scarpetta	Socken, (der	Kopitza	Kapcza
Socer	Socero	Schwueher,	Tasz	Ipam
Societas	Compagnia	Gesellschaft	Tovaristvo	Tarfsasagh
Sociare	Accompagnare	Gefellen,	Zdruxiti	Tarfsastanni
Socius	Compagno	Gesell	Touaris, druug	Taars
Socors	Da-niente	Trag, toll, hinlaß	Bez-pamoti	Tunya
Socordia	Stupidità	Hinlaßigkeit,	Ludcoszth	Tunyasagh
Socrus	Socera	Schwuiger,	Punicza	Napad
Sodalis	Compagno	Gesell, gesbann,	Drugb, Tovarist	Tars
Sodalitas	Compagnia	Gesellschaft,	Drustvo	Tarfsasagh

SLIKA 2: Stranica Vrančičevog rječnika

3.2. Machinae Novae

„Machinae Novae“ u prijevodu „Nove naprave“ drugo je Vrančičevo veliko djelo. Jedno je od najznačajnijih djela renesansne tehnike i prvi tehnički priručnik u Hrvata, objavljen 1615. godine u Veneciji.

Vrančić je sam financirao tiskanje, naklada je bila jako mala, ali je djelo ipak dospjelo među vodeće intelektualne krugove onog doba. Na 49 bakroreza prikazao je 56 različitih konstrukcija, svojih novih ili već postojećih ali modificiranih. Nakon njih slijede komentari na latinskom, talijanskom, španjolskom, francuskom i njemačkom jeziku, kojima je Vrančić opisao konstrukcije i za naprave koje nisu njegove zabilježio izvore.

Na prvih nekoliko stranica knjige Vrančić je prikazao nekoliko arhitektonskih crteža među kojima je i šibenska katedrala. U komentaru navodi kako građevina nije njegovo djelo, već da ju je uvrstio jer smatra da je ona „ukras njegove domovine“. Slijede opisi drvenih, kamenih i brončanih mostova, zatim 18 različitih projekata mlinova, razna rješenja za organizaciju poljodjelstva i uzvodnu riječnu plovidbu. Važno je napomenuti kako su u to doba prirodne znanosti većim dijelom bile tek u povojima, pa je svoje tehničke konstrukcije mogao tumačiti i opisivati samo fenomenološki. Na kraju knjige donosi popis svojih pronalazaka. Najznačajnija konstrukcija koju je opisao jest njegov Homo volans - leteći čovjek. Kratko i jasno je opisao princip i konstrukciju padobrana:

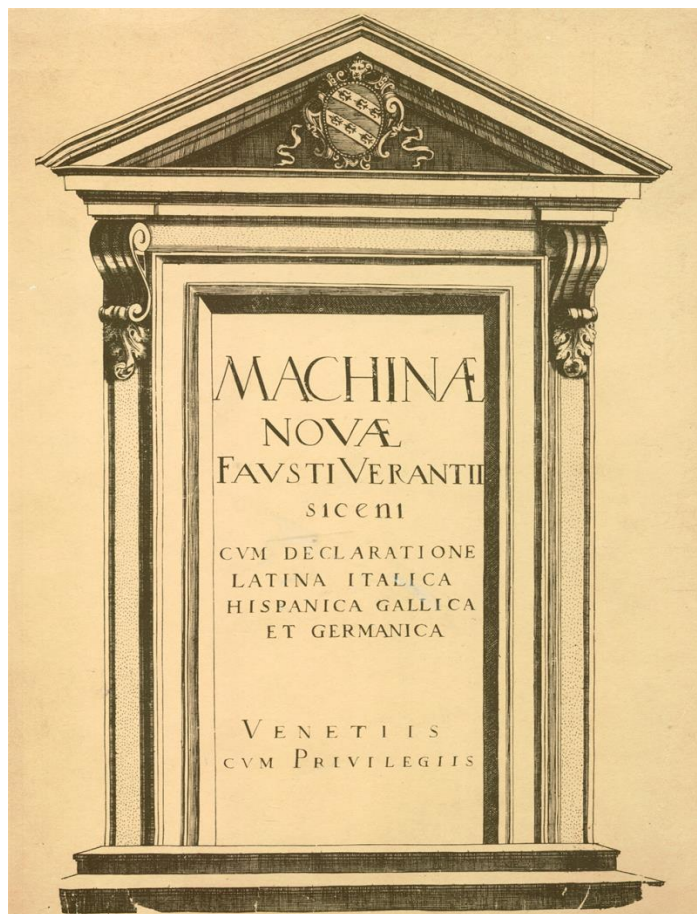
"U četverouglastom platnu za jedra, napetom pomoću četiri jednake motke i na četiri ugla dobro privezanim užetima, može se čovjek bez ikakve opasnosti sigurno spustiti s tornja ili s drugog visokog mjesta. Pa ako tada i ne bi bilo vjetra, ipak će snaga padajućeg čovjeka proizvesti vjetar, koji će zadržavati platno, kako ne bi prispio dolje s treskom, nego se polagano spustio. Ipak čovjekova mjera mora biti točno usklađena s veličinom platna"¹¹

Prije Vrančića nacрте padobrana napravio je Leonardo da Vinci, no njihovi se nacрти uvelike razlikuju. Leonardo je načinio tek grubu skicu padobrana piramidalnog oblika, dok je Vrančićev padobran bio pravokutnog oblika, puno sličniji današnjim padobranima. Vrančiću se pripisuje i isprobavanje padobrana, iako neki znanstvenici u novijim radovima to opovrgavaju. Ipak, danas se za Vrančića govori da je otac padobranstva.

Neke njegove ideje su se počele polako ostvarivati nakon njegove smrti, a neke su aktualne i dan-danas. Prvi viseći mostovi, koje je on opisao, počeli su se graditi tek dvjesto godina nakon njegove smrti. Reprezentativni primjeri danas su viseći most u San Franciscu, Golden Gate (dovršen 1937) i most dr. Franje Tuđmana u Dubrovniku (dovršen 2002). Mlinovi koji rade na morske mijene po principu gravitacije predmet su današnjih proučavanja.

¹¹ Vrančić Faustus; *Machinae novae Fausti Verantii Siceni cum declaratione Latina, Italica, Hispanica, Gallica et Germanica*. Pretisak. Zagreb : Šibenik : Novi liber ; Gradska knjižnica 1993., 152 str.

Prvo reprint izdanje Vrančićeva djela objavljeno je u Munchenu 1965., zatim drugo u Milanu 1968., a treće u Budimpešti 1985. godine. Hrvatsko izdanje pojavilo se tek 1993. godine u nakladi Novog Libera. Postoje dva originalna primjerka iz tog doba u Hrvatskoj. Jedan je izložen u Muzeju grada Šibenika, a drugi se čuva u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Na temu „Machinae novae“ organizirane su i brojne izložbe o kojima će više biti riječ u nastavku.

SLIKA 3: Naslovnica „Machinae novae“

3.3. Život nekoliko izabranih divic

„Xivot nekoliko izabranih divvicz“ ili „Život nekoliko izabranih divic“ jedino je djelo Fausta Vrančića napisano na hrvatskom jeziku. Objavljeno je 1606. godine u Rimu. Djelo je zbirka životopisa dvanaest svetica i svojevrsna je hagiografska antologija kršćanske književnosti.

U predgovoru djela Vrančić je napisao posvetu “poštovanim opatici i ostalim redovnicam” šibenskog samostana sv. Spasa. U vrijeme objavljivanja ovog djela rasla je potražnja ženske čitalačke publike. Vrančićevi likovi nisu samo neporočne i bezgrešne svete koje trebaju poslužiti kao uzor, već i kompleksni likovi snažnih žena koje se opiru sredini u kojoj žive.¹² Djelo je važno za proučavanje hrvatskog leksika onoga doba, i zato što u to vrijeme nije bilo mnogo beletrističke proze pisane na hrvatskom jeziku.

Do danas je sačuvano samo nekoliko izvornih primjeraka i to u Rimu. U Šibeniku je 1993. objavljen pretisak s transkripcijom na suvremenu hrvatsku latiničku grafiju.

3.4. Logica Nova i Ethica christiana

Vrančićeve filozofske rasprave u djelima „Logica suis ipsius instrumentis formata“ u prijevodu „Logika oblikovana samim svojim dokazima“ i „Ethica christiana“ u prijevodu „Kršćanska etika“ objavljene su prvi puta u Veneciji 1608. godine pod pseudonimom Yusto Vera Siceni (Pravedni Istinoljubivi Šibenčanin). Drugi puta djela su objavljena osam godina kasnije, dakle 1616. godine, pod naslovom „Logica nova suis ipsius instrumentis formata et recognita“ s dodatkom „nova“ u nazivu djela. Drugo izdanje je nešto prošireno i izmijenjeno u odnosu na prvo, te je uz njega objavljena neizmijenjena „Ethica christiana“. Nagađa se da je Vrančić koristio pseudonim zbog nesigurnosti u kvalitetu radova, no to nije otkriveno ni potvrđeno.

¹² Zenić, M.; U pohvalu od grada Šibenika: pisana riječ od najstarijih vremena do danas, Šibenik: Gradska knjižnica Juraj Šižgorić, 2002, str. 133.

Vrančić se u svom djelu o logici udaljava od Aristotelove logike tvrdnjom da logika samo pokazuje način na koji se izlaže i predaje ono što je već poznato, a ne predstavlja način na koji možemo istražiti ono što je nepoznato.

Tekst Etike nije podijeljen na poglavlja već se redom obrađuju „virtutes morales“ (moralne kreposti), kao i njihove suprotnosti.

Iako ova djela nisu donijela neka nova otkrića, ona potvrđuju Vrančićevu svestranost i intelektualnu raznovrsnost.

3.5. Korespondencije

Šira je domaća i svjetska javnost većinu Vrančićevih radova upoznala preko izdanja objavljenih u europskim metropolama, ali i suvremenih pretisaka, što bez sumnje svjedoči o važnosti njegovih znanstvenih postignuća. Osim navedenih djela koja su najvažnija, dio Vrančićeve ostavštine čine razne prepiske i korespondencije s članovima obitelji i nekim znamenitim humanistima. Ti spisi, među kojima je i oporuka Fausta Vrančića, od velike su povijesne važnosti, svjedoče o odnosima između članova obitelji Vrančić te njihovom društvenom i ekonomskom životu, kao i Vrančićevim političkim stavovima, te ga prikazuju kao brižnu osobu i zaljubljenika u rodni Šibenik.

4. Memorijalni centar Faust Vrančić

Vrančić je dugo vremena bio zaboravljen u svojoj domovini, no u posljednjih dvadesetak godina o njemu i njegovom djelu su objavljeni radovi brojnih domaćih i stranih autora iz raznih područja - leksikografije, povijesti, filozofije, književnosti, tehnike i matematike, što svjedoči o njegovoj svestranosti i bogatoj ostavštini. Samim tim javlja se i potreba za sustavnom prezentacijom njegove ostavštine. Ideja o revitalizaciji Vrančićeva imena došla je od strane nekoliko stanovnika otoka Prvića, a ne od strane institucija koje bi se trebale baviti takvim poslom. Kako je od ideje došlo i do realizacije, te kako je ta realizacija pridonijela njegovoj prezentaciji, opisat će se u nastavku.

Otok Prvić smješten u šibenskom arhipelagu, udaljen je od grada Šibenika 45 minuta vožnje lokalnom trajektnom linijom. Upravo na njemu Faust Vrančić provodi djetinjstvo, u ljetnikovcu svoje obitelji koji se nalazi tamo i danas. Koliko je Vrančiću značilo vrijeme provedeno na otoku pokazuje njegova oporučna želja da se njegovo tijelo sahrani u maloj crkvi sv. Marije na Prviću.

Glavni problem malih otoka kakav je i Prvić, je svojevrsno odumiranje, odlazak mladih ljudi i gašenje kulturnih ustanova. Skupina lokalnih entuzijasta u želji da revitaliziraju otok, 2004. godine dolaze na ideju o promociji lika i djela Fausta Vrančića. Činjenica da Vrančiću nije posvećeno ni približno pažnje koliko zaslužuje, inicirala je akciju kojoj je danas rezultat 5 godina uspješnog rada Memorijalnog centra koji nosi njegovo ime.

4.1. Ideja i realizacija

Početna je ideja bila da se u Prvić luci napravi spomen park u kojem će biti izložene velike makete Vrančićevih izuma iz njegovih „Novih naprava“. Konzultirajući se sa stručnjacima iz raznih područja, od prve ideje i koncepta Spomen parka do montažnog objekta za izložke, projekt se razvio u ono što zovemo muzejom.¹³ Finalni projekt je predviđao izgradnju potpuno nove zgrade koja bi služila kao izložbeni prostor te uređenje parka u kojem bi se nalazilo nekoliko Vrančićevih izuma u prirodnoj veličini. Ideju je uskoro prepoznalo Ministarstvo turizma, prometa i mora i financijski poduprlo projekt za pripremne radove i izradu projektne dokumentacije. Financijsku potporu dali su i grad Vodice, grad Šibenik i županija, te Hrvatska turistička zajednica. Ipak, financije su i dalje predstavljale problem, ponajviše za angažman stručnog kadra, pa je prva verzija projekta naišla je na kritike Šibenskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i konzervatorskog odjela. Prostori u prizemlju nisu bili dobro definirani, pristup za invalide nije bio dobro riješen, stropovi su bili preniski, a za ugostiteljski objekt predviđeno je previše prostora. Doprinos za novi, prepravljeni projekt dao je i profesor Tomislav Šola, redoviti profesor na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, stručnjak na polju muzeologije.

Trebalo je pripaziti da se novi objekt uklopi u postojeću staru jezgru mjesta i da visinom ne premašuje visinu crkve i samostana kraj kojeg se nalazi. Umjesto uobičajne prakse gdje se

¹³ Lučev, V. O jednom ostvarenom projektu- Memorijalnom centru „Faust Vrančić“ u Prvić luci // Časopis Juraj, bilten društva za očuvanje šibenske baštine, br. 4(2015), Str: 14.

prostor i zbirka istovremeno prilagođavaju jedno drugom, objekt je izgrađen neovisno od zbirke, koja još uvijek nije bila precizno osmišljena. Ministarstvo kulture 2010. uputilo je Centar po tom pitanju:

„Grad Vodice i Pučko otvoreno učilište Vodice uputili su zamolbu za mišljenjem i preporukom vezano za projekt osnivanja stalnog postava zbirke Fausta Vrančića (Muzej Fausta Vrančića) u sklopu Memorijalnog/Multimedijalnog centra Faust Vrančić u Prvić Luci na otoku Prviću. Hrvatsko muzejsko vijeće upućuje podnositelje i to vezano uz stručnu pomoć o načinu realizacije Muzeja Fausta Vrančića na suradnju s Muzejskim dokumentacijskim centrom u Zagrebu, središnjom točkom (INDOK) hrvatske muzejske zajednice i koordinatorom sustava (mreže) muzeja.“¹⁴

Danas većinu postava uz preslike pisama i Vrančićevih djela, čine makete izuma. Većinu maketa izradio je predsjednik zadruge „Faust Vrančić“ dr. Vladimir Lučev. Nisu postojali nikakvi nacrti osim onih iz knjige „Machinae Novae“ pa je sama izrada nacrti i mehanizama uzela mnogo vremena. Unatoč sumnjama u uspjeh koje su se pojavile usljed višegodišnjeg odugovlačenja, namaknula su se dodatna sredstva iz predpristupnih fondova Europske unije koja su 2012. omogućila završetak projekta.

Od ideje koja se pojavila 2004. godine, do završetka projekta u potpunosti, trebalo je 8 godina.

¹⁴ Ministarstvo kulture Republike Hrvatske/ Muzejska djelatnost, 2010.-2011. URL: <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=9595> (20.9.2017.)

SLIKA 4: Današnji izgled Memorijalnog centa Faust Vrančić

4.2. Sadržaj Memorijalnog centra

Centar raspolaže s unutarnjim stalnim izložbenim postavom (200 m²), s popratnim prostorijama (wc, hodnici, ulaz u Centar, strojarnica, ostava i ured, cca 50 m²) i vanjskim dijelom na katu (cca. 250 m²) u koji spadaju hodne staze i zelenilo s tri modela: mlin, most i padobran. Centar uz stalni muzejski postav nudi prikaz Vrančićeva života kroz multimedijalni sustav. Također, opremljen je audio vodičima na hrvatskom, engleskom, njemačkom, talijanskom i francuskom jeziku čije je korištenje besplatno za slijepo i slabovidne osobe. Postav se sastoji od dva glavna dijela, prvog koji nam daje informacije o Vrančićevom životu, izdavačkom djelu i sadrži preslike osobnih i diplomatskih pisama, te drugog dijela gdje se nalaze funkcionalne makete uređaja iz „Machinae Novae“. Vanjski dio Centra sadrži tri

Faustova najznačajnija izuma u prirodnoj veličini: padobran, lančani most i mlin za masline, te terasu gdje se nalazi ugostiteljski objekt i mediteranski vrt, a u sklopu Centra još se nalazi i suvernirnica, koja prodaje autohtone otočke proizvode.

Cijeli unutarnji prostor gdje se nalazi postav odiše pomalo mračnom i mističnom atmosferom. U pozadini se može čuti glazba i govor mladog Fausta iz kratkog igranog filma koji se prikazuje u Centru. Preslike prepiski Fausta s obitelji i carskih dozvola Rudolfa II. koje se nalaze u prvom dijelu postava, daju uvid u njegov državnički rad i put osobnog razvoja, koji se može pratiti uz pomoć karte na kojoj su istaknuti gradovi u kojima je Faust boravio. Na zidu je prikazano rodoslovlje obitelji Vrančić. No, prepiske su pisane na latinskom jeziku a uz njih nije postavljen prijevod. Prvi dio postava završava prikazima iz njegovih djela.

Drugi dio postava čine makete Faustovih konstrukcija, postavljene u kombinaciji sa prikazima konstrukcija iz knjige. Tu također ne postoje točni opisi ni nazivi naprava po kojima su makete izrađene. Prvotno su se makete mogle dirati, kao i interaktivni displeji što posebice veseli mlađe posjetitelje. Nedavno je ipak zabranjeno diranje maketa kako bi se što bolje očuvale. Prvi i drugi dio postava povezuju četiri interaktivna displeja, na kojima se nalaze igre s Faustovim konstrukcijama te digitalizirane verzije "Machinae Novae" i „Dictionarium“.¹⁵ Na više mjesta je istaknuto kako je projekt sufinanciran sredstvima Europske unije.

¹⁵ Mišurac Dajana, Što je nama Faust Vrančić, 2015./ pogledaj.to: <http://pogledaj.to/drugestvari/sto-je-nama-faust-vrancic/> (1.5.2017.)

SLIKA 5: Prvi dio postava

SLIKA 6: Drugi dio postava

4.3. Strateški plan razvoja Centra

4.3.1. Misija Centra

Kako je navedeno u izvješću o radu za 2016. godinu, osnovna djelatnost Centra je prikupljanje, čuvanje i prezentiranje građe povezane sa životom i djelom Fausta Vrančića. Ostale djelatnosti su:

- poticanje i razvijanje kulturno-umjetničkog amaterizma
- organiziranje i održavanje kulturno-umjetničkih radionica, predstava, koncerata, predavanja, izložbi i sličnih manifestacija
- izdavačko-informativna djelatnost nastala na temelju rada Centra
- prodaja suvenira i promotivnih materijala
- suradnja s drugim ustanovama iz područja kulture, obrazovanja i srodnim organizacijama radi unapređenja svoje djelatnosti i rada
- zaštita i očuvanje otočne kulturne baštine i tradicije¹⁶

Kultura je danas jedan od osnovnih elemenata za privlačenje turista u destinaciju i za stvaranje turističkog imidža, a da je to vizija i misija Centra može se pročitati u programu i planu strategije razvoja Memorijalnog centra Faust Vrančić:

„Memorijalni centar Faust Vrančić je temelj za održiv razvoj kulturnog turizma i stvaranje identiteta otoka Prvića te razvoja turizma vodičke turističke destinacije. Gledajući s aspekta kulture Memorijalni centar je građevina povezana s povijesnom ličnošću s elementima urbane cjeline dok je s turističkog aspekta on kulturno turistički proizvod koji će privući ciljani tržišni segment i pritom ostvarivati profit. Kako je uvriježeno mišljenje da kultura nije toliko profitabilna koliko je njena svrha podizanje opće razine svijesti za materijalnom i nematerijalnom baštinom te traži konstantna ulaganja, s druge strane imamo turizam kao lukrativnu djelatnost koja također ima za svrhu podizanje kvalitete života, zapošljavanje lokalnog stanovništva i poticanje malog i srednjeg poduzetništva.“¹⁷

¹⁶MC Faust Vrančić, Izvješće o radu za 2016. URL: <http://www.mc-faustvrancic.com/Novosti/Financijsko-izvjescje-i-izvjescje-o-radu-za-2015/78/17> (1.5.2017.)

¹⁷ MC Faust Vrančić, Strateški plan razvoja Memorijalnog centra "Faust Vrančić" u Prvić Luci, 2013, URL: http://www.mc-faustvrancic.com/fdsak3jnFsk1Kfa/novosti/Strateski_plan_razvoja_Memorijalnog_centra_Faust_Vrancic.docx.

Nekoliko je stvari naglašeno u strateškom planu razvoja, a to je potreba za osnivanjem marketinškog odjela kako bi se Centar što bolje promovirao u budućnosti, rješenje za problem nedostatka prostora za održavanje programskih aktivnosti Centra, te potreba za zapošljavanjem stručne osobe (muzejskog pedagoga) koja bi se bavila organizacijom takvih događaja. Loša povezanost otoka Prvića sa kopnom, kao i neki gore navedeni nedostaci, rezultirali su slabijom posjećenosti Centra od očekivane.

4.3.2. Ostvarene suradnje

Osim organiziranih brojnih radionica i predavanja o Vrančiću u Centru, prezentaciju njegove ostavštine Centar provodi i kroz brojne suradnje od kojih se izdvaja nekoliko:

- Centar kao partner u projektu „Upoznajmo hrvatsku znanstvenu baštinu“ autorice dr. sc. Marijane Borić, znanstvene suradnice u HAZU. Projekt osmišljen s ciljem afirmacije hrvatskog znanstvenog nasljeđa
- Centar kao partner na multimedijalnoj izložbi o Faustu Vrančiću povodom 400. obljetnice objavljivanja „Machinae Novae“ - Dani otvorenih vrata HAZU
- Sudjelovanje osoblja Centra u znanstvenom kolokviju o Faustu Vrančiću u Papinskom hrvatskom zavodu sv. Jeronima u Rimu
- Centar kao partner Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na realizaciji izložbe povodom 400. obljetnice obilježavanja tiskanja „Machinae Novae“
- Centar kao organizator međunarodnog znanstvenog skupa na kojem je sudjelovalo 17 izlagača iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Italije, Austrije i Češke sa 13 radova iz područja kojim se bavio i o vremenu u kojem je živio Faust Vrančić, povodom 400. obljetnice tiskanja „Machinae Novae“

4.3.3. Potvrde uspješnosti

Unatoč „problemima“ s kojima se Centar susretao i susreće, kvalitetu njegovog rada potvrđuju tri nominacije i jedna osvojena nagrada. Centar je 2015. godine nominiran za „muzejski Oscar“ - EMYA (European Museum of the Year Award). EMYA zastupa javnu kvalitetu u muzejima, kreativnost i inovacije te okuplja male, srednje i velike muzeje koji imaju jednu zajedničku poveznicu, a to je prepoznata izvrsnost. Sama nominacija je velika čast i potvrda kvalitete Centra.

Centar je 2016. godine osvojio vrijedno priznanje za posebnu inicijativu u poduzetničkom stvaralaštvu „Stvaratelji za stoljeća“. Nagrade i priznanja dodjeljuju se za životno djelo u poduzetništvu, za razvoj ideja, inovacije i investicije, za doprinos razvoju poduzetništva, za doprinos promociji poduzetništva i za posebnu inicijativu u poduzetničkom stvaralaštvu. Dodjela nagrade popraćena je uz komentar kako je Faust Vrančić bio stvaratelj u prošlosti, a Centar radi na tome da baštini i sačuva vrijednosti za budućnost, a posebice da educira mlade generacije koje dolaze.

Također, Centar je bio kandidat za nagradu Luigi Micheletti 2016. godine. Luigi Micheletti je europska nagrada za inovativne muzejske institucije, istraživačke i interpretacijske centre u prikazivanju industrijskih, tehničkih i suvremenih civilizacijskih dostignuća. Nagradu dodjeljuje Luigi Micheletti fondacija iz Italije i Europska muzejska akademija sa sjedištem u Nizozemskoj pod pokroviteljstvom Vijeća Europe. Svečanost dodjele nagrada održana je u svibnju 2016. godine na grčkom otoku Lesbosu.

4.4. 5 godina rada - riječima ravnateljice

Ove godine navršava se 400 godina od smrti Fausta Vrančića, kao i 5 godina rada Memorijalnog centra. Tim povodom ravnateljica Centra Ivana Skočić osvrnula se na protekli rad ističući kako je ustanova postavljena na noge i kako je stvorena prepoznatljivost. Lokalna zajednica ga je jako dobro prihvatila, a turisti koji ga posjete njime su oduševljeni. Do sada je preko 25 000 ljudi posjetilo Memorijalni centar. Iako Centar nije klasičan poduzetnički subjekt, on ipak podržava realni sektor na otoku, ugostiteljstvom i prodajom suvenira. Istaknula je kako je misija Centra da se ne samo lokalna i regionalna, nego i nacionalna i međunarodna zajednica

upozna s Faustom Vrančićem. On je i dalje relativno nepoznat, a Memorijalni centar nastoji to promijeniti. Strancima je Faust potpuna nepoznanica, ali kada razgledaju postav, vrlo brzo dođu do zaključka da je on hrvatski Leonardo da Vinci. U ljeto 2016. provedena je anketa među posjetiteljima koja je pokazala da većina posjetitelja dolazi na preporuku obitelji, rodbine i prijatelja koji su posjetili Centar. Centar već tradicionalno sudjeluje u obilježavanju Noći muzeja, Međunarodnog dana muzeja i Edukativno-muzejske akcije. Uz najavu budućih događanja gdje će Centar biti organizator ili partner, pozvala je sve one koji još nisu imali prilike posjetiti Centar da ga posjete, a one koji jesu da se opet vrate kako bi zajedno obilježili ove dvije obljetnice.

4.5. 400 godina poslije

U razdoblju između dviju obljetnica, one od 400. obljetnice tiskanja „Novih naprava“ 2015., i 400. obljetnice smrti Fausta Vrančića 2017., organizirane su brojne izložbe, tribine, predavanja i radionice kojima je Memorijalni centar bio organizator ili partner. Neke od njih već smo istaknuli, a u nastavku će pobliže biti predstavljene dvije, ona u organizaciji Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i one u organizaciji Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Osim izložbi, tribina i stručnih osvrtâ o Vrančiću i njegovom djelu, u nastavku će biti prikazani i ostali načini kojima je Vrančić prisutan među nama i danas.

4.5.1. Suradnja s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom

Povodom obilježavanja 400. obljetnice od tiskanja „Machinae Novae“, 10. studenoga 2015. otvorena je izložba „Machinae Novae – 400 godina poslije“ u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Važnost ove obljetnice prepoznao je i UNESCO, uvrstivši je među značajne svjetske obljetnice u 2014. i 2015. godini, te je izložba dobila i pokroviteljstvo Hrvatskog povjerenstva za UNESCO, te potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

Izložba je prvi put postavljena u Tehničkom muzeju Nikola Tesla tijekom trajanja tradicionalne manifestacije „Festival znanosti“. Osmišljena je i napravljena u povodu 400. obljetnice tiskanja Vrančićeva djela „Machinae novae“, a zamišljena je kao putujuća, pa je

postavljena u NSK, a poslije i u HAZU. Dio opreme i građe za izložbu u NSK ustupio je Hrvatski povijesni muzej i Muzej grada Šibenika. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu u suradnji s partnerima osmislila je niz popratnih događaja sa željom da se na naj slikovitiji način, koristeći sve prednosti moderne tehnologije i multimedije, dočaraju prije svega Vrančićevi nacrti iz djela „Machinae novae“, a potom i njegov životni put koji odiše renesansnim duhom.¹⁸

U središnjem prostoru izložbe nalazio se cjelokupan postav s izložbe Tehničkog muzeja Nikola Tesla. Postav se sastoji od raznih maketa Vrančićevih izuma. Do tog dijela izložbe kroz podne grafike vodila je kronološka traka koja s razdobljima u životu i radu Fausta Vrančića povezuje staru i vrijednu građu iz fonda NSK. U predvorju je bila izložena i maketa padobranca, izrađena na temelju nacрта Homo volansa – letećeg čovjeka.

4.5.2. Suradnja s Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti

U knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 2. ožujka 2017. otvorena je izložba „Tragovima Fausta Vrančića“, postavljena povodom 400. godišnjice smrti Fausta Vrančića. Cilj ove multimedijske izložbe bio je sveobuhvatno prikazati Vrančićeve doprinose hrvatskoj i svjetskoj znanosti. Izložba je tematski bila podijeljena na nekoliko dijelova. Tematski dio vezan uz život i rad Fausta Vrančića bio je prikazan na panoima.

Drugu tematsku cjelinu predstavljala su njegova objavljena djela. U vitrinama su izloženi i komentarima popraćeni pretisci objavljenih djela, među kojima je i „Dictionarium“, a bio je izložen i original Vrančićeva djela „Život nekoliko izabranih divic“. Na izložbi je prezentirana i fizička rekonstrukcija mlina s pokretnim krovom po skici Fausta Vrančića, djelo Ivana Reljića i dr. sc. Hrvoja Stančića napravljena u modernoj tehnici 3D ispisom.

Posjetitelji izložbe imali su priliku upoznati neke Vrančićeve ideje u okviru raznih igrica osmišljenih na njegovim projektima. Na izložbi se prikazivao i kratki film „Sanjam“ o odrastanju Fausta Vrančića, kao i o nekim njegovim projektima. Posjetitelji su također mogli

¹⁸ Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu : Otvorena izložba „Machinae novae – 400 godina poslije“, objavljeno 11.11.2015., URL: <http://www.nsk.hr/otvorena-izlozba-machinae-novae-400-godina-poslije/> (15.09.2017.)

pogledati projekciju četverodijelnog serijala o životu i djelu Fausta Vrančića, „San o strojevima: Vatra, Zemlja, Voda, Zrak“, te prelistati njegova djela u digitalnom obliku.¹⁹

4.5.3. Faust Vrančić - 400 godina poslije

- Godine 1969. medaljon s njegovim likom ugrađen je na rektorski lanac Sveučilišta u Zagrebu
- Hrvatski sabor je 1992. ustanovio Državnu nagradu tehničke kulture Faust Vrančić
- 1993. godine postavljeno je njegovo poprsje u Parku skulptura velikana hrvatskog prirodoslovlja i tehnike u Tehničkom muzeju u Zagrebu
- Vrančićevo ime nosi nekoliko ustanova: Astronomsko društvo, ratni brod Hrvatske ratne mornarice, ulice u hrvatskim gradovima, srednja strojarska škola u Mostaru, srednja strojarska škola u Zagrebu, osnovna škola u Šibeniku
- Na stranicama gradske knjižnice Juraj Šižgorić u Šibeniku može se prošetati kroz virtualni muzej Fausta Vrančića (URL: <http://faust.knjiznica-sibenik.hr/hr/o-muzeju/>)
- Snimljeno je i nekoliko dokumentarnih filmova o Vrančiću koji su se prikazivali na Hrvatskoj radioteleviziji: „Faust Vrančić - Hrvatski velikani“ redatelja Roberta Knjaza i „San o strojevima: Vatra, Zemlja, Voda, Zrak“ redatelja Nenada Obrenovića
- U pripremi je izrada poštanske marke s likom Fausta Vrančića iz serije „Znameniti Hrvati 2017“
- Osim brojnih stručnih radova i knjiga koje se bave životom i djelom Fausta Vrančića, izdana je i edukativna slikovnica za djecu autorice Marijane Borić

¹⁹ HAZU: Novosti i događanja, Izložba "Tragovima Fausta Vrančića" u Knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, URL: http://info.hazu.hr/hr/novosti_i_dogadanja/izlozba-tragovima-fausta-vrancica-u-knjiznici-hrvatske-akademije-znanosti,3880.html (20.9.2017.)

5. Zaključak

Vrančić nam je dao primjer kako se tehničke i humanističke znanosti mogu skladno ispreplitati s ciljem izgradnje boljeg i naprednijeg svijeta. Na različite je načine pridonio kulturnom i znanstvenom razvoju Europe, a istovremeno i afirmaciji hrvatskog jezika i kulture. Pokazao je koliko je važno biti u toku sa znanstvenim i tehničkim dostignućima, ali da se pri tom nikad ne zaborave osnovne vrijednosti na kojima počiva ljudska civilizacija. Svojim nas je djelom zadužio da mi kao primopredajnici baštine dalje širimo te poruke, čuvamo i prezentiramo njegovu ostavštinu.

Otvaranjem Memorijalnog centra Faust Vrančić na Prviću osim prezentacije njegova života i djela, zaštitila se poruka i vrijednost njegove ostavštine za buduće generacije, a otok Prvić je dobio kulturnu ustanovu koja je obogatila turističku ponudu otoka. Kulturna baština prezentirana na ovakav način potiče nove interpretacije, nove poticaje i nove uvide u to što smo mi kao ljudski rod.

Literatura

1. Borić, M., *Machinae novae Fausta Vrančića*, URL: http://faust.knjiznica-sibenik.hr/files/file/Marijana_Boric_Machinae_novae_Fausta_Vrancica.pdf (20.8.2017.)
2. Čvrljak, K., *Kršćanska etika Fausta Vrančića kao filozofija života u retrospekciji i kontinuitetu prosudbenih odjeka ranije i kasnije etičko-filozofske tradicije*. Zagreb: Hrvatsko filozofsko društvo, 2002.
3. Kukuljević, Sakcinski, I., *Glasoviti Hrvati prošlih vjekova*, Zagreb, 1886.
4. Lisac, J., *Faust Vrančić i drugi: jezičnopovijesni ogledi*. Šibenik: Gradska knjižnica Juraj Šižgorić, 2004.
5. Matica Hrvatska, URL: <http://www.matica.hr/vijenac/609/faust-vrancic-izumitelj-svjetskoga-glasa-26890/> (20.8.2017.)
6. Memorijalni centar Faust Vrančić, URL: <http://www.mc-faustvrancic.com/> (15.8.2017.)
7. Nacionalna i sveučilišna knjižnica, URL: <http://www.nsk.hr/400-obljeticu-smrti-fausta-vrancica/>, <http://db.nsk.hr/HeritageDetails.aspx?id=879>, <http://www.nsk.hr/u-spomen-na-hrvatskoga-leonarda-da-vincija/> (20.8.2017.)
8. Pavičić, T., *Memorijalni centar Faust Vrančić - katalog stalnog postava*, Knjižnica MDC-a, 2014.
9. Putanec, V., *Kulturološko i političko značenje pojave rječnika Fausta Vrančića (1551.-1617.) iz 1595.*// *Dubrovnik: časopis za književnost, nauku i umjetnost N.s., god.10, 1999.*
10. Portal pogledaj.to, URL: <http://pogledaj.to/drugestvari/sto-je-nama-faust-vrancic/> (21.8.2017.)
11. Portal Zg-magazin, URL: <http://zg-magazin.com.hr/faust-vrancic-hrvatski-leonardo-da-vinci/> (15.9.2017.)
12. Turković, Krnjak, F.; *Memorijalni centar Fausta Vrančića na otoku Prviću: projekt u nastajanju*. Diplomski rad. Filozofski fakultet u Zagrebu, 2009.

13. Uredili: Karađole, D., Zekanović, H., Šimac, G., Grubić, N., Faust Vrančić // Bilten Društva za očuvanje šibenske baštine Juraj Dalmatinac, broj četvrti, XII./2015. Issuu.com. URL: <https://issuu.com/kreator.atk/docs/juraj-4-small> (20.8.2017.)
14. Vrančić, F., *Machinae novae Fausti Verantii Siceni cum declaratione Latina, Italica, Hispanica, Gallica et Germanica*. Šibenik: Gradska knjižnica Juraj Šižgorić, 1993.
15. Zbornik o Faustu Vrančiću : zbornik radova sa znanstvenog skupa Obitelj Vrančić u hrvatskoj književnosti i znanosti : Šibenik, 12.-14. rujna 1995. Šibenik : Gradska knjižnica "Juraj Šižgorić", 2001.
16. Zenić, M., *U pohvalu od grada Šibenika: pisana riječ od najstarijih vremena do danas*. Šibenik: Gradska knjižnica Juraj Šižgorić, 2002.

Popis slika:

SLIKA 1: Portret Fausta Vrančića (<http://www.mc-faustvrancic.com/Faust-Vrancic/>, 15.9.2017.)

SLIKA 2: Stranica Vrančićevog rječnika (https://hr.wikipedia.org/wiki/Dictionarium_quinque_nobilissimarum_Europae_linguarum_latinae_italicae_germanicae_dalmaticaet_ungaricae, 15.9.2017.)

SLIKA 3: Naslovnica „Machinae novae“ (http://dk.nsk.hr/stara_knjiga/NSK_SK_ID12/, 15.9.2017.)

SLIKA 4: Današnji izgled Memorijalnog centa Faust Vrančić (<http://www.mc-faustvrancic.com/Galerija/Memorijalni-centar-Faust-Vrancic-5/7/1>, 15.9.2017.)

SLIKA 5: Prvi dio postava (<http://www.mc-faustvrancic.com/Galerija/Memorijalni-centar-Faust-Vrancic-3/5/1>, 15.9.2017.)

SLIKA 6: Drugi dio postava (<http://www.mc-faustvrancic.com/Galerija/Memorijalni-centar-Faust-Vrancic-7/11/2>, 15.9.2017.)